

KIÁLLÍTÁS

K Ó S A C S A B A

Balassi kardjával

Nem vállalkoztam volna erre a kiállítás-megnyitóra, ha nem fordulok meg előbb Délvidéken, annak is a Tisza-menti, magyarlakta településein. De megfordultam, nem is oly rég, jó hónapja. Szép, aranyló ősze számítottam, helyette zúgott a szél, suhogott az eső, és éjszakánként fagyott sarlóként függött a félhold, túl a Tiszán, Bánát egén. Mintha, több mint háromszáz esztendeje el sem ment volna a hódító. Igaz, jött helyette másik. Jött, és 1944–45 őszén, telén a Tiszába lőtt, a meszesgödörökbe lökött ötvenezer ártatlan magyart.

Amikor azonban – Zentán, Adán, Moholyon át – elnyargaltunk Óbecsére, néhány órára felengedett komorságából, és csillámló tallérokat szórt a viharos szeptember, bizonyos vagyok benne, nem másért, hanem azért, hogy Tari István szűkebb szülőhazájában megcsodálhassam a kőlábakon álló, tornyos városházát, és odaképzelhessen magamat a tizenharmadik századba, amikor Óbecse a Tisza-Maros-i határőrvidék katonai központja, majd a tiszai koronaterület fővárosa volt.

Láthassam: mi veszett oda itt is, Trianon után. Mivé lett az egykori büszke magyar katonaváros.

Katonája azért maradt mégis. A főtértől odébb, kertes családi házukban Tari István kirántotta hüvelyéből a kardját, a Balassi kardot, és megvillogtatta az ebédlőasztal felett. A végvári vitézi szablyát, amellyel a múlt esztendőben Budapesten felkardozták.

Nem jártam még ennek előtte Tari Pistáéknál, most végre láthattam, hol dolgozik, hol születik a vers, a kép, a képvers. Kíváncsi voltam ugyanis, nagyon, mert a Balassi karddal minden esztendőben azt a poétát tüntetik ki, aki egyaránt ad példát emberségről és formát vitézségről. Vagyis, aki a tizenhatodik század nagy magyar költőjének méltó mai örököse.

Tari István egy messzi, idehaza már elfeledett dél-bácskai mezőváros kertes negyedében, szerény családi házban él.

Számít ez valamit? Hogyne számítana! Nem kell ahhoz a fővárost meglakni, irodalmi szekértáborokban tanyázni, hogy valaki jelentős műveket hozzon létre. Ott, Óbecsén a kaposvári, Kovács Sebestyén utcai ház jelent meg a szemem előtt: ahol élete legnagyobb részét Takáts Gyula leélte. Amelyben, vidéki költőként is országos érvényt, rangot szerzett.

Éppen Tari István – Gyula bácsi halálára írt, rajzolt – képversében olvashattuk két esztendeje a Somogyban:

*„Függetlenné vált Drangalag!-
Ezt tátogják épp a balak.
Vizslat a vers: vadászkutya
Ne bagyd magad Takáts Gyula”*

A maga önálló birodalmát építi ott, a *lentségben* Tari István is, a maga Drangalagját, a maga szellemi birodalmát, a maga különös, néha meghökkenető alkotói világát.

Ahogy sorra megismertem a könyveit, megértettem, hogy a magyar irodalom Bácskából, a Tisza partjáról küldött egy új, öntörvényű tehetséget, egy kitűnő prózáírót, egy rímes és szabadversben egyaránt mives, megalkuvást nem ismerő költőt, egy grafikus- és fotóművészt – egy személyben.

Egy alkotót, aki úgy magyar és európai, ahogy a Nyugat nagy írói, poétái voltak, a hazának tartozó hűséggel és az értéknek tartozó szigorú kötöttséggel. Ahogy Weöres Sándor szavaival a Nyugat harmadik nemzedékének írástudói vallották: „Csak minden szónak fénye, súlya, izma legyen helyén.”

Több szellemi tartomány egy koponyában – nem kell ehhez Budapesten élni, irodalmi kánonokba kívánczolni, bebocsáttatást nyerni, nem kell ehhez bennfentes kritikusra szert tenni: ami ebben a koponyában van, előbb-utóbb amúgy is érvényre jut.

Lám, olyan eseményen vagyunk itt most, Kaposfüreden, ahol Tari István szellemi birodalmának több tartománya megmutatkozik előttünk. Könyvbemutatót ünneplünk, a „Betakarják az eget” című verseskötet bemutatóját, és együtt a grafikussal is ismerkedhetünk.

Képersek, grafikák a falon. Számítógépen letöltött, elmentett haza. Délvidéki metaforák. Lentségi esték. Betűk csontvázai. Betakart egek. Mennyi fekete, vörös, vérző szín, mennyi nyitott seb! Mennyi hasadék, kötél, tar ág, mennyi szerbtövis.

Rajzoló versek, verselő képek. Verbalitás, vizualitás, tárgy, kép, jelentés – tűnődhetünk, hogyan és miként világítják át az életet a Tari-versek, a Tari-grafikák, a Tari-képversek.

Milyennek látja ő az óbecsei házból a sorsunkat, a legújabb kori históriánkat, a „rendszerültést”, az Anyaországot (ha ugyan van még), a kisebbségi sorban tovább gyötört, megalázott magyarságot, a gyilkosokból lett hősöket, a politikát, az emberi magasságot és az emberi hitványságot, ezt a felkavarodott, szabad rablásba, gyávaságokba, árulásokba beleszédült Kárpát-medencei világot.

Ahol lassan minden láz elült, minden zászló lehanyatlott, ahol – hogy őt idézzem – a szék lett a zászló és a zászló a szék. Igen, a mindenféle kiskirályi szék, amit ebben az új világban felvonnak a zászlórúdra.

Tari István tartja, és sajnós, alighanem joggal, hogy ma már az elrabolt országrészek magyarsága adja a mintát az anyaországnak. Az anyanyelv, a hagyományok, a népszokások, a közösségi morál védelmében. Nem utolsó sorban: hazaszeretben. Számítógépe mellett végvári vitézi szablyáját, Balassi kardját kivonja, megvillogtatja Óbecsén, a városszéli családi házban. Súlya van a szavainak, a képeinek, a fotóinak. Érvényt, Kárpát-medencei érvényt szerzett a művészetének.

Mi mással köszönhetném őt?

*„Független ím' birodalmad –
Tátogják tisztai balak,
Fénylik a vers, feszül izma,
Ne hagyd magad, Tari Pista!”*

(Elhangzott 2010. október 9-én, a Kaposfüredi Galériában.)